

פרשת חי שרה

(כג ב): **וְתִמְתַּחֲתْ שָׂרָה בְּקָרִית אֶרְבָּעָה הָוֵא חֶבְרוֹן בָּאָרֶץ בְּנָעַן נִיבָּא אֶבְרָהָם לְסֶפֶד לְשָׂרָה וְלְבְּבִלְתָּה:**

עי' ר' חי: הודיענו הכתוב כי הצדקה הזאת מטה בא"י ונבראה בא"י שחרי בmittah כתיב היא חברון בארץ בנען ובכבודתה כתיב בסוף הפרשה ואחר כן כבר אברהם את שרה אשתו וגוי היא חברון בארץ בנען ובה ולמד על זכותה הנדרת כי mittah וכבודתה היו במקום אשר שם עתיד להיות בית אללים ושם שער השמים ויקרא הכתוב לחברון קריית ארבע על שם ארבע זונות שנקרו שם איש ואשתו אדם וחוה אברהם ושירה יצחק ורבקה יעקב ולאה או על ד' הגברים אחימןSSI ותלמי ואביהם שהיו דרים שם או על שם שהיתה מחלוקת שבטו של יהודה שהיה הבן הרביעי ויתכן לומר עוד בשם קריית ארבע היא חברון היא נקראת חברון על שם שככל הקבור שם נפשו מתחברת למללה בעיר אללים עם ד' מחנות שכינה ולא לחנים חמדוה אבות העולם אלא שמשם זוכות הנשומות להתחבר לשרשן שהוא בסא הכבוד וזה קריית ארבע היא חברון.⁵⁵⁰

(כד א) וְאֶבְרָהָם וְקָנָה בָּא בִּימִים וְה' בָּרַךְ אֶת אֶבְרָהָם בְּכָל:

עי' רמב"ן: אבל אחרים חדרו בפירוש הכתוב זה עניין עמוק מאד ודרשו בו מה סוד מסודות התורה ואמרו כי בכלל תרמו על עניין גדול והוא שיש להקב"ה מרדה תקרה כל⁵⁵¹ מפני שהוא יסוד הכל ובה נאמר (ישועה מד כד) אנכי ה' עושה כל⁵⁵² והוא שנאמר (קהלת ה ח) ויתרונו הארץ בכלל⁵⁵³ הוא יאמר כי יתרון הארץ וטובה הנדרולה השופעת על כל

א מאייר הרמב"ן ור' חי

עי' זהר (ח"א דף רמח ע"ב): רבי יהודה פתח **<קרוא>** ואמר (בראשית מט לג) יוכל יעקב לצות את בניו וגוי יוכל יעקב לצות את ברוך מבני ליה אלא דפקיד לון לגבי שכיניתא לאתקשרא בהדהתו דפקיד לון על עסקינו מערתא דהיא קרביא לגונן דתמן הוא אדם הראשון קבור תא חזיה הוא אחר אקרי קריית ארבע Mai טמא בגין דתמן אתקברו ארבע זונות אדם וחוה אברהם ושירה יצחק ורבקה יעקב ולאה הא קושיא הכא דתניין אbehן איןנו רתיכא קדישא ורתיכא לאו פחות ארבע ותניין קב"ה אחים למלכא דוד בהדייהו ואתעבידיו ותיכא שלימתא הדא הוא דכתיב (תהלים קייח כב) ابن מסתו הבונים וגוי' דוד מלכא אתחבר למוהי רתיכא שלימתא בהדייהו

תרגום: רבי יהודה פתח פסוק ואמר "ויכל יעקב לצות את בניו" וגוי. "ויכל יעקב לצות את בניו" לצות היה צרייך [לכתבו] לבך. אלא שצוה אותם אל השכינה להתקשר אליה. עוד שצוה אותם על עסקינו המערה שהיא קרובה לנו עדן שם קבור אדם הראשון. בא וראה אותו מקום נקרא קריית ארבע. למה משומש שם נקרו ארבעה זונות אדם וחוה אברהם ושירה יצחק ורבקה יעקב ולאה. והרי יש כאן קושיא שניינו האבות הם מרכבה קדושה ומרכבה לא פחות ארבעה ושניינו שהקדוש ברוך הוא חבר את דוד המלך עמם ונעשה מרכבה שלימה זהו שכתוב "בן מסתו הבונים" וגוי' שדוד המלך התאחד להיות מרכבה שלימה עמם.

עי' זהר ח"א יז ע"א שישוד נקראת כל.⁵⁵¹

עי' זהר לד ע"ב: ציר החוטמא ובה ויפח באפיו נשמת חיים למוהי חשיב בה בייחודה כמה דאיתמר אנכי ה' עושה כל דא שכיניתא מתאה מניה יהיב בע"ג נפש השכלית למנדע מינה בכל עובדין דאוריתית דאיןון פיקודין דאוריתית לההוא דאתקרי עושה כל תרגום: ציר את החוטם, ובה ויפח באפיו נשמת חיים, להיות חשוב בה ביחיד, כמו שנאמר אנכי יהו"ה עושה כל, היא שכינה התחתונה, וממנה ניתנה באדם נפש השכלית, לדעת מינה את כל המעשים של התורה, שהם מצות שבתורה, זהה הנקרה עושה הכל.

עי' זהר ח"א קכט ע"א: פתח ואמר (קהלת ה ח) ויתרונו ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד ויתרונו ארץ⁵⁵³ בכל היא ודאי דהא מתמן נפקין⁵⁵³ רוחין ונש망תין ותועלתא⁵⁵³ לעלמא מלך לשדה שעבד מאן מלך דא קב"ה לשדה נעבד⁵⁵³ כד איהו אתחתקן⁵⁵³ כד קדא יאות ומלאך דא (דא) מלך לעלה⁵⁵³ דאתחבר לשדה כד איהו נעבד⁵⁵³ מאן שדה דא שדה אשר ברכו יהו"ה דכתיב (בראשית כז כו) קריח שדה אשר ברכו יהו"ה דcad איהו (אתעבר⁵⁵³) נעבד ואתחתקן [בכל מה דatztrik ליה כד קדא יאות כדין מלך עליה אתחבר עמייה

תרגום: פתח ואמר, "ויתרונו ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד". "ויתרונו ארץ בכל היא" ודאי,

באי עולם בעבר כי בכל היא והוא המדה השמינית מי"ג מדרות⁵⁵⁴ ומדה אחרת תקרא
בת נאצלת ממנה⁵⁵⁵ ובה הוא מנהיג את הכל והוא בית דינו של הקדוש ברוך הוא הנרמז
במלת זה, בכל מקום⁵⁵⁶ והוא שנקראת כללה⁵⁵⁷ בספר Shir hashirim בעבר שהוא כולה
מן הכל והוא שחכמים מכנים שמה נסכת ישראל במקומות רבים בעבר שהוא כולה
הכל ומהד הוצאה היתה לאברהם כבת כי הוא איש החסד ויתנהג בו ולכך אמרו
אחרים כי אין הברכה הזאת שנתרך בכל רומיות על שהolid בת משורה אשתו או שלא
הolid אבל היא רומיות עניין נдол שברך אותו במדה שהיא בתוק מדת הכל ולכון תקרא
גם היא כל⁵⁵⁹ כלשון כישמי בקרבו⁵⁶⁰ (שמות כג כא) והנה הוא מבורך בשמות ובארץ
ולכך אמר בה אלהי השמים ואלהי הארץ
והענין הזה נמצא לרבותינו רמז במקומות רבים בעניין שאמרו במדרש

๙ מאיר הרמב"ן ור' חי

שהרי שם יוצאות הרוחות וה nephos ותועלת עולם. "מלך לשדה נعبد", מי המלך, זה הקדוש
ברוך הוא, "לשדה נعبد", כשהוא נתכן קראי. "מלך", זה (זה) המלך העליון שמתהבר לשדה
שהוא נعبد. מי השדה, זה השדה אשר ברכו ה', שכותוב "כrichtה שדה אשר ברכו ה'", שכשהוא
(נעשה) נعبد ונתקן בכל מה שצרכיך לו כראוי, אז המלך העליון מתהבר עמו.
ועי זהר ח"ב קلد ע"ב: ומאן אתר נטלי הואה רעותא דמאריהן לאמשכא ליה לגבייהו נטליין
מאתר חד עלאה קדישא דמניה נפקין כל רעوتין קדישין ומאן אייהו כל איש דא צדיק דאתקרי כל
כמה דאת אמר (קהלת ה) ויתרין ארץ בכל היא (תהלים קיט) על כן כל פוקדי כל ישרתי
איש כמה דאת אמר (בראשית ו ט) איש צדיק דא אייהו צדיק מאריה דביה דרעותיה תדר לגביו
מטרוניתא כבעלה דרוחים לאתתיה תדר ידבנו לבו אייהו רחמים לה ולבו דאייהי מטרוניתא דיליה
ידבנו לבו הואה אהוב אותה ולבו שהוא מלוכה שלו ידבנו להדבק בה.

תרגומים: ומאייה מקום נוטלים אותו רצון ובונם למשך אותו אליהם הם נוטלים ממוקם אחד
עליאן וקדוש שמננו יוצאים כל הרצונות הקדושים ומיהו כל איש זה צדיק שנקרא כל כמו
שנאמר (קהלת ה) ויתרין ארץ בכל היא (תהלים קיט) על כן כל פוקדי כל ישרתי איש שנאמר
איש צדיק זה צדיק (כל איש) בעל הבית שרצוונו תמיד למלכה כמו בעל שאוהב את אשתו תמיד
ידבנו לבו הואה אהוב אותה ולבו שהוא מלוכה שלו ידבנו להדבק בה.

⁵⁵⁴ נוצר חסד ועי' מב"ש כח ע"ב.

⁵⁵⁵ עי' תז"ח מב ע"ב: וביוםא תליתאה תרין זמניין טוב חד דיוםא תנינא דבראשית חד דיוםא
תליתאה ואנון (דברי הימים א' בט) הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל דאייהו צדיק
והאי בת אייה שכינתה תהאה מלכות הקדש עשרה לט' ושביעאה לשית ורביעאה לתלת אבן
ותמיינאה ל'ז' חג שמיני עצרת.

תרגומים: וביום השליישי פעמים כי טוב אחד של היום השני של בראשית ואחד של היום השלישי
והם הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל שהוא הצדיק והבטה זו היא השכינה
התחתונה מלכות הקדש העשירה לתשעה והשביעית לששה והרביעית לששת האבות ושמינית
לשבעה חג שמיני עצרת.

⁵⁵⁶ עי' לעיל פרשת בראשית העטרה 148.

⁵⁵⁷ עי' זהר ח"ג רנה ע"א: שבע ביום הלתיך ואיה מלכות כליה כלילא משבע ספרין
תרגומים: "שבע ביום הלתיך" והיא מלכות כליה כלולה משבע ספריות.

⁵⁵⁸ עי' זהר ח"א א ע"א.

⁵⁵⁹ עי' לעיל פרשת בראשית העטרה 6.

⁵⁶⁰ עי' זהר ח"י שרה קכז ע"ב: ואימא לך מלה דעתיה דמאריה דמתניתא הוה באין מה כתיב
ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניינו וילך אמר ליה רב' זכינא לפסוקא דא אבל וכל טוב אדני
בידו מהו אמר ליה הוא שמי דמאריה דזאיל גניה לאעלא ליה ולאנהגא (ולאגנא) ליה אמר דא
וזאי הוא כישמי בקרבו (שמות כג כא) תנן אמר רב' אבחו תא חז'י מאן דידע שמי על בורייה ידע
דהוא ושמייה חד הוא קודשא בריך הוא ושמייח חד דכתיב יה' אחד וג' (זכירה יד ט) (כלחו)
כלומר השם והוא אחד.

תרגומים: ואומר לך דבר דעתו של בעל המשנה היתה בזה. מה כתוב "ויקח העבד עשרה גמלים
 מגמלי אדניינו וילך". אמר לו רב' זכינאי לפסוק זה אבל "וכל טוב אדני ביז"ו מהו. אמר לו הוא
שםו של רבו שהליך אליו להכניסו ולהנהייג (ולהגן) אותו. אמר זהו זראי כישמי בקרבו. שנינו
אמר רב' אבחו בא וראה מי שיודיע את שמו על בוריו יודיע שהוא ושמו אחד הקדוש ברוך הוא
ושמו אחד שכותוב "ה' אחד" וג'. (כלם) כלומר השם והוא אחד.

זהינו שכינה. וכן הוא בז"ח יז ע"א. ודלא כדורי הש"ס בסנהדרין לח ע"ב ש"שמי בקרבו" הוא
כינוי למט"ט. עי' מש"כ רבינו שמות כ. עי' רבינו בח' על בראשית (כב יג) ז"ל ומה שהזכיר
כאן מלאך כלומר מלאך שבקרבו השם והוא שנאמר עליו כישמי בקרבו. זהינו שכינה.

חוית (שהש"ר ג' כא) שאל רבי שמעון בן יוחאי את רבי אליעזר ברבי יוסי אפשר ששטעת מאביך מהו בעטרה שעטרכה לו אמו (שה"ש ג' יא) אמר לו הן אמר לו הילך אמר לו משל למלך שהיתה לו בת יחידה והיה מחבבה יותר מרדייה קורא אותה בתה לא זו מחבבה עד שקרא אותה אחותי ולא זו מחבבה עד מחבבה עד שקרא אותה אמי⁵⁶¹ כך בתחילת חבר הקדוש ברוך הוא את ישראל וקראן בת הדר הוא דכתיב (תהלים מה יא) שמעי בת וראוי ולא זו מחבבן עד שקראן אחותי שנאמר (שה"ש ה' ב') פתח לי אחותי רועיתיו ולא זו מחבבן עד שקראן אמי שנאמר (ישעיה נא ד') הקשיבו אליו עמי ולאותי לאמי כתיב עמד רבי שמעון בן יוחאי ונש�� על ראשו אמר לו אילו לא באתי אלא לשמעו זה הדבר מפיק די

ומבוואר זה במדרשו של ר' נחונייא בן הקנה (ספר הבahir כב) אמרו בפסוק אנכי ה' עוזה כל נוטה שמים לבדי רוקע הארץ מأتاي (ישעיה מד כד) אני בנטעתך אילן זה להשתעשע בו כל העולם וركעתי בו הכל וקרأتي שמו כל שהכל תלוי בו והכל ממנו יצא והכל צריכין לו ובו צופין ولو מחייבים ומשם פורחים נשמות לבדי היהתי בשעה עתה והוא יגדל עליו מלך לאמר אני קדמתי לך גם בעת שركעתך ארציך שבנה נטעתי ושראשתך אילן וזה ושמחתים ביחד ושמחתים בהם מי אתה שנLIGHTי לו סודך וזה עד כאן

ועוד שם מבואר מאי ברונו רחם תוכור (חבקוק ג' ב) אמר בעת שהחטאו לך בניך ותבעם עליהם רחם תוכור ומאי רחם תוכור זכור אותו שאמר אורחיך ה' חזקי (תהלים יח ב) וננתה לו המדה הזאת שהיא שכינתן של ישראל זכור בנו Shirah וננתה לו המדה הזאת שהיא שכינתו של ישראל (מ"א ה' ב') וה' נתן חכמה לשלהמה⁵⁶² זכור אביהם אברהם דכתיב זרע אברהם אהובני (ישעיה מא ח) ובקרב שנים תודיע (חבקוק ג' ב) ומהיכן היהת בת לאברהם חן דכתיב וה' ברך את אברהם בכל וכתיב (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודך בראתו היה ברכה היהת בתו או לא היהת אלא אמו חן בתו היהת משל לאדון שהיה לו עבד שלם תמים לפניו ונסחו בכמה נסיניות ועמד בכולך אמר האדון מה אתן לעבד זה או מה עשה לו אלא אצנו לאחיך הנadol לעציו ולשםרו ולכבודו חזר העבר עם אחיך הנadol ולמד מדottiyo אהבו האח וקראו אהובי דכתיב זרע אברהם אהובי אמר מה אתן לו או מה עשה לו הנה כל' נאה עשית ובו מרגליות נאות ואין כמותן והם סגולות מלפיכם אתננה לו ויזכה במקומי הדר הוא דכתיב וה' ברך את אברהם בכל עד כאן

ואם תבין מה שכבתתי תדע מאמיר הנשים הארכורות שאמרו וכן אוז חදלנו לקטר למלכת השמים חסרנו כל (ירמיה מד יח) ולמה נכתבה המלה חסרת האל"⁵⁶³ ותשבל

א מair הרמב"ן ור' חי

⁵⁶¹ עיי' לעיל פרשת בראשית העשרה 18.

⁵⁶² זהר ח"א דף קנ' ע"א: כתיב (מ"א ג) נראה יה' אל שלמה בחלום הלילה ויאמר אלה"ם שאל מה אתן לך וכי תימא הכא בחלום וכי מה רשותוอาทיה לחלום בהאי אלא הכא אתכליל דרגא בדרגת דרגא עלאה בדרגת מתאה בגין דעת עזען שלמה לא הוה שלים כיון דاشתלים כתיב (מלכים א' ה' ב') ויה' היה נתן חכמה שלמה וכתיב (שם י') ותרב חכמה שלמה דקימא סיהרא באשלמות ואבי מקדשא יתבנוי וכדין הוה חמי שלמה עינא בעינא חכמתא ולא אצטריך לחלמא תרגום: כתוב "נראה ה' אל שלמה בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל מה אתן לך". ואם תאמר כאן בחלום וכי אייזו רשות יש לחלום זה. אלא כאן נכללת דרגה בדרגת הדרגה העליונה עט הדרגה התחתונה משום שעד עכשו שלמה לא הוה שלם כיון שנשלם כתוב "זה' נתן חכמה שלמה" וככתוב "وترב חכמה שלמה" שעמדו הלבנה בשלמותה ובית המקדש נבנה ואז היה רואה שלמה את החכמה עיון בעין ולא הצטריך לחלום. היינו מלכות בזיווג.

⁵⁶³ עיי' ספר הפליאה (&): וגם הקיצוץ הוא שאמרו ומואז חදלנו לקטר למלכת השמים חסרנו כל ומלאכת הואר חסר א' כזה למלכת ונקרוא בא' לרמז לך שהיו משתדלים בכםם למערכת השמים והיו מקטרים להם וכתיב חסר א' לרמז לעטרה שהיא מלכות שמים והנה קיצוץ דמשמע מדבריהם קודם כשובם היו משתדלין בה לבדה והיו מכוננים לה לבדה והנה כוונתם ומואז חදלנו

דברים רבים סתומים בתורה ומקרה ואילו ידע זה המתהדר בסודותיו תאלמנה שפתיו מהלעיג על דברי רבותינו ולבן כתבתו זה לסכור פי הדברים על הצדיקים עתק עי' ר' חייו: ועד הקבלה באור הענן שוכחה אברהם ע"ה והשיג המדה ששמה כל אשר כל המתברך בה מתברך בשמים ובארץ ומה אמרו אחרים בת היתה לו⁵⁶⁴ כולם מדה הירח לו מלשון (מלכים א ז ב) אלףים בת יכל ואמרו וכל שמה מפני שהיא בתוך מדת הכל נאצלת מן המדה ששמה כל והנאצלת זאת תקרה בת והיא בית דין של הקדוש ברוך הוא ולכך אמר וה' ברך ולא אמר יברך ה' והבן הכלל הזה כי הענן נסתר והרמב"ן זיל גלהו בפירוש והרחיב בו הבואר יותר מידי

(כד טו) **וַיְהִי** הוּא טָרֵם בָּלָה לְדֹבֶר וְהַגָּה רַבָּקָה יִצְאֶת אֲשֶׁר יָלְדָה לְבָתוֹאֵל בָּן מֶלֶבֶת אֲשֶׁת נָחוֹר אֲחֵי אַבְרָהָם וּבָקָה עַל שְׁכָמָה:

עי' ר' חייו: יש להתבונן בתוספת מלת הוא כי היה הכתוב ראוי לומר וכי בכלותו לדבר אבל מלת הוא שמו של הקדוש ברוך הוא⁵⁶⁵ וכן (תהלים ק ג) הוא עשנו ولو אנחנו (במדבר יח בג) ועבד הלווי והוא נרמו בלשון הוא כי היה עמו סיוע אלהים בשליחות הוא עי' המלאך שהתפלל עליו אברהם והוא ישלח מלאכו לפניו ורמו לך הכתוב כי המלאך קדם לפניו⁵⁶⁶ ועוד שלא הספיק לנמור את הדבר כבר היה שם המלאך על עין המים להזמין לו את רבקה הוא שאמר והנה רבקה יוציאת כי מלת והנה לשון זמן הוא מיד וירץ העבד לקראותה ממה שראה שעלו המים לקראותה כמו שדרשו רוזל (ב"ר ס ו) ואו התבונן העבד ממה שדבר לו אברהם כי מלאך הש"י עמו וכן ספר הוא לבני הבית שאמר לו אברהם הוא ישלח מלאכו ארך והצליח דרכך מפני זה המציא כי מן העת הזאת שהוברר לו כי המלאך עמו הוא נקרא איש על שם המלאך שהיה עמו שנקרא העבד וייחד העבד וירץ העבד מכאן ואילך נקרא איש בפרשה איש כי עד עתה קראו בשם עבד ויישם איש⁵⁶⁷ ובענין שכותב (דניאל ט בא) והאיש גבריאל (בראשית לו יז) ויאמר האיש נסעו מזה על דעת רוזל ועי' יקראנו על שם המלאך החיל עמו והתחילה לומר והאיש משתאה בלאמר מטעב ושוהא בשבייה כי היה מתכוון ומהבונן בענין המלאך שהובטה עליו מתוך שהוא רואה הצלחת המעשים ומה זוכירנו הכתוב בשם האיש וייחד יקוד האיש כה דבר אליו האיש ויבא האיש הביתה וכאשר הרשו אותו לבן ובתואל לקחת את רבקה ואמרו הנה רבקה לפניו כך וכך גמר השליחות והתיימת הצלחת הדרך חור העבד לקדימותיו והוכיחו הכתוב בלשון עבד כمبرאשונה הוא שאמר וויצא העבד כל כסף וכלי זהב וייחד העבד את רבקה וילך ותאמר אל העבד ויאמיר העבד ויספר העבד

א מair הרמב"ן ור' חייו

לקטר למלאת השם שהוא חסרנו כל ומלה כל רמז אליה שוגם היא נקראת כל וחסרנו ממנה.

עי' זהר (ח"א דף ריט ע"א): תניא אמר רבינו יצחק כתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה הללויה אם לא ידיעא הבנים מאן איננו אמר רבינו יצחק כתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה וזה נוקבא ذכר יהביה ליעקב דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל וכ כתיב (ישעה מט ג) ישראל אשר בך אtrapאר בת יהב לאברהם דכתיב (בראשית כד א) ויהו"ה ברך את אברהם בכל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה.

תרגומים: לדנו אמר רבינו יצחק כתוב "אם הבנים שמחה הללויה". האם היזועה. הבנים מי הם. אמר רבינו שמעון הרי שניינו שיש שני בניים לקודש ברוך הוא אחד זכר ואחד נקבה. הזכר נתן נקבה. ליעקב שכותוב "בני בכורי ישראל" וכ כתיב "ישראל אשר בך אtrapאר". בת נתן לאברהם שכותוב "וה' ברך את אברהם בכל" בת היתה לו לאברהם י"בכל" שמה.

עי' ליקמן פרשת לך לך הערכה 807.

עי' לעיל הערכה פרשת וירא 545.

עי' זהר (ח"א דף קכח ע"ב): אמר רבינו יצחק גבריאל מוליך אותם לארץ ישראל מנא לנו דכתיב בראשית כד נח) התלכי עם האיש הזה וכ כתיב התם (דניאל ט בא) והאיש גבריאל.

לייצחק ואין להקשות מן התלכתי עם האיש הזה כי איןנו דברי התורה רק דברי אחיה ואמה ולא יתכן להם לומר התלכתי עם העבד הזה שאינו דרך מוסר ואין כבודה בכך ומה שכתוב ותלכנה אחרי האיש והם דברי תורה זה היה לכבוד רבקה שאין לומר ותלכנה אחרי העבד כי התורה חששה לכבוד רבקה ונערותיה או אפשר עוד לומר כי האיש משתאה לה רמו למלאך שהיה מתעכבר ושזה על עין המים בשבילה ומשם ואילך קרא העבד בשם האיש ומה שייחס לך העניין הוא אמרו בסוף הפרשה ותלכנה אחרי האיש ויקח העבד את רבקה וילך באר כי האיש והעבד עניינים חלקיים וזה מוה

(בד פז): **וְהַגָּעֵר מִבְּתַּר מִרְאָה מִאֶד בְּתוֹלָה וְאִישׁ לֹא יָדַעַת וְתַרְדֵּת הַעֲנִיה וְתַמְלֵא בְּקָה וְתַעַלְ:**

עי' ר' חי: ויש לך להסביר כי נרשמה בכאן המלה הזאת הראשונה של שם בן ע"ב⁵⁶⁸ הופיע בימים הנמשך מב"ו ומכח זה עלו המים לקראתה והיה סימן לבניה לחקראיהם והם הים ושיעלה הבאר لكمראתם מכחיו כי קרייתם הים ומים מן הצור ע"י מטה משה היה שבו היה חكوك שם ע"ב אותן.

(בד יט): **וְתַכְלֵל לְהַשְׁקָתוֹ וְתָאַמֵּר גַּם לְגִמְלִיךְ אֲשָׁאָב עַד אֵם בְּלוּ לְשַׂתָּה:**
עי' ר' חי: הגבורה הזאת לרבקה לשאוב לכל גמליו לא היה בחוק האפשרות כי אם בסיווע אלהי וכ"ש לפי דעת המדרש (סדר עולם פ"א) שהיתה בת נ' שנים אבל היה העניין מכלל הצלחה שהבטיחו אברהם והוא ישלח מלכנו הארץ והצליח דרכך וע"כ תמצא שנרמו בכתב הזה השם הנודול הוא שם הגבורה⁵⁶⁹ ובאר עוד כי משפט הגימ"ל להיות דגושא⁵⁷⁰ ואל"פ רשומה במלת ותאמיר והבן זה

(בד כב): **וַיְהִי בְּאָשָׁר בְּלוּ הַגְּמֻלִים לְשַׁתָּה וַיַּקְרֵב הָאִישׁ גַּם זָהָב בְּקָע מְשָׁקָלו וְשַׁנִּי אֲמִידִים עַל יָדֵיה עַשְׂרֵה וְזָהָב מִשְׁקָלו:**
עי' ר' חי: והנה כל המאורעות האלה לרבקה הכל סימן לבניה והמרקם שאירעו לעבד בהצלחת הדרכך דוגמת המקרים שאירעו לבניה בדרך המדבר בשם שהוא

א' מאיר הרמב"ן ור' חי

עי' זהר ח"א קח ע"ב שהשם הראשון היא והו, וזה ר"ת של ותרד העינה ותמלא.
עי' של"ה (בראשית - פרשת חי' שרה תורה אור ה) שהשם אגלא מronym בר"ת תאמר גם לממלך אשאב.
ועי' זהר חדש מב"א: מהיה איתך ביה מ"ט תיבין ברא דחמשין תרעין חסר חד ואית ביתה שמא רוז דגבורות ה' ואיתו את"ה גבור לעול"ם אדני" ורוז דיליה אגלא" וברוז אחרא גלא" וכולא רוז חדא מן גבורתא דברכאנ" יהודא אתה יודוך גדור אריה יהודא לא יסור שבט מיהודה אוסורי לגפן עיריה בדא איתער יהודא בגבורתא קדישא ודא איהי ברכתא שמאלא[הדגשות האותיות בא מספר שושן סודות].

תרגומם: במחיה יש ארבעים ותשע תבאות בסוד חמשים שעורים חסר אחד ויש בו שם הסוד של גבורות ה' והוא את"ה גבור לעול"ם אדני" והסוד שלו אגלא" ובסוד אחר גלא" ואהכל סוד אחד מן הגבורה של הברכות (בראשית מט) "יהודא אתה יודוך גדור אריה יהודא לא יסור שבט מיהודה" אסורי לגפן עיריה בזזה התעוור יהודא בגבורה קדושה וזוז היה ברכת השמאלי.
ועי' ע"ח שער ז"א פרק ד: ד"ל אותיות והוא ג"כ חילוף שם אהיה בוכ"ו שבמלכות כנודע ועלה ד"ל והוא ג"כ שם אגלא שבמל' כי ג' שמות אלו מורים על המל' בהיותם פב"פ עם ז"א מבואר בברכת אבות ובאתה גבר.

עי' ס"י (פ"ד מ"א) שבע כפולות בג"ד כפר"ת מתנהגות בשתי לשונות ב"ב ג"ג ד"ד כ"כ פ"פ ר"ר ת"ת תבניתך וקשה גבר וחילש.
ועי"ש בגר"א ד"ה שבע כפולות כו' - ר"ל דגש ורפה וכו' והן בשבע תחנות שאמ"ש בג"ר שהן רחמים וז"ת בחו"ג כידוע. תבניתך רך וקשה כו' - רך רפה דגש קשה.
ועי' פ"ש עקדדים ו' - שאם הדין גבר אז האור בא בסיטום וקיומו בסוד נקודה בלבד ואם הם בסוד החסד אז האור מתחפש בסוד קו על האות שהוא הרפה.

מלאך עמו בדרך מכה תפלתו של אברהם שאמר הוא ישלח מלאכו לפניו כך מצינו בינה בדרך המדבר (שמות כג כ) הנה אנכי שולח מלאך לפניו ולפי שהוא המלאך המיוחד שבנפרדים⁵⁷¹ לכך אמר מלאכו כלומר המיוحد לו והוא השר האחד הנאצל ממדתו של אברהם וזהו (שמות כג כב) כי ילק מלאכי אברהם קראו בכאן מלאכו והקבה^ה קראו מלאכי.

(בד נ): **וַיַּעֲזֹן לְבָנָו וּבֶתְוָיאֵל נִיאָמְרוּ מָה?** יצא הדבר לא נובל דבר אליו רע או טוב: עי' ר' בחיי ועד הקבלה בת פלוני לפלוני ואfillו מעבר לים בת היא הי"ד פלוני הוא הויש לפלוני הוא האל"ף שהוא מעבר לים החכמה⁵⁷² והבל דבק ומיוحد וכך לא אמרו פלוני ישא פלונית או פלונית נשא לפלוני כי רצוי להקדים הנבקה ולהזכיר אביה ובעל זהה לשון גן בעדן מקדם⁵⁷³ ונטיעה זאת קודם יצירת העולם היה והמשכיל בין

(בד סב): **וַיַּצְחַק בָּא מִבּוֹא בָּאָר לְחֵי רָאֵי וְהָוָא יוֹשֵׁב בָּאָרֶץ הַגְּנָבָה:** עי' ר' בחיי ויתבן לומר כי ירמו למדה הנקראת בנסת ישראל המכונן בוגד הדר המוריה יאמר ויצחק בא מבוא כלומר מכנסת ישראל הוא הבאר האמור לח' עלמים⁵⁷⁴ שיראה אותו כלומר שישפיע בו ורמו הכתוב כי בעוד שהיה יצחק יושב בארץ הנגב הייתה מחשבתו משוטטת בנסת ישראל ומושכת ממדתו ובא משם וזה לשון עם באר לח' ראי ולא אמר בבאר

אא מאיר הרמב"ן ור' בחיי

⁵⁷¹ עי' הערה פרשת וירא 545.

⁵⁷² עי' לעיל פרשת בראשית הערה 60 שאל"ף היא כתה

⁵⁷³ עי' תיקו"ז (צט ע"ב): פתח רבי שמעון ואמר ויטע ה' אלהי"ם גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יוצר ויטע ה' אלהי"ם גן דא שכינתה בעדן דא אימאعلاה מקדםABA עלאה וישם שם את האדם אשר יוצר דא עמודא דאמצעיתא.

תרגומו: פתח רבי שמעון ואמר ויטע יה' אלהי"ם גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יוצר זה העמוד האמצעי.

⁵⁷⁴ עי' זהר (ח"א דף קללה ע"ב) ואוקומה ישוב יצחק עם באר לח' ראי Mai לח' ראי אלא דאתחבר בה בשכינתא. עי' שם: דא יצחק היינו דכתיב ישוב יצחק עם באר לח' ראי ומאי באר דא שכינתא לח' דא חי העולמים צדיק חי העולמים ולית לאפרשה לנו חי הוא בתורי עליון דאייהו עלמא עלאה.